

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

P A N O R A M A

periode 1 april 1982 - 1 oktober 1982

ALGEMENE EN KABINETSANGELEGENHEDEN

Staten-Generaal en Kamercommissie

De Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten heeft twee keer mondeling overleg gevoerd met de Minister. Op 22 april 1982 werd o.m. gesproken over een zaak in de non-proliferatie sfeer (levering van "hardstalen halve bollen", zijnde een component van een nucleair wapen, aan Pakistan), het standpunt van de Minister met betrekking tot de bemoeienis van de BVD met de CPN alsmede over een klachtzaak. Het overleg op 24 augustus 1982 was geheel gewijd aan de BVD-bemoeienis met de CPN; op verzoek van de Vaste Commissie heeft de Minister op 7 september 1982 zijn standpunt te dezen ook nog eens schriftelijk uiteengezet. Aan de Dienst is opdracht gegeven dienovereenkomstig te handelen.

Vanuit de Tweede Kamer zijn enkele keren schriftelijk vragen gesteld met betrekking tot (activiteiten van) de BVD:

- op 28 april 1982 door het lid Van Es (PSP) over "snuffelpraktijken" van inlichtingendiensten;
- op 6 mei 1982 door het lid Van Es (PSP) over "afluisterpraktijken" van de BVD;
- op 4 juni 1982 door het lid Wagenaar (RPF) over vertrouwelijke Westduitse informatie over de Nederlandse Vredesbeweging;
- op 19 juli 1982 door de leden Mik, Kohnstamm en Bakker over de Molukse plannen H.M. de Koningin en de Minister-President te gijzelen.

Nationale Ombudsman

Op 18 juni 1982 heeft de Nationale Ombudsman zich naar aanleiding van een door hem ontvangen klacht over de BVD tot de Minister gewend met het verzoek hem inlichtingen te verstrekken. Met een verwijzing naar artikel 19. lid 4, van de Wet N.O. heeft de Minister hem op 29 juli 1982 meegedeeld de gevraagde inlichtingen niet te verstrekken vanwege het belang van de Staat. De Ombudsman verklaarde echter van mening te zijn, dat het aan hem zou zijn te beoordelen of het genoemde artikel van toepassing is. Op 7 september 1982 heeft de Minister hem geantwoord deze opvatting onjuist te achten en derhalve niet terug te komen op zijn weigering inlichtingen te verstrekken.

Benelux

De Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer heeft in de verslagperiode een keer vergaderd, de Subcommissie ad hoc 4 keer. Gesproken werd o.m. over:

- de gebrekkige personencontrole aan de Frans-Belgische grens;
- visumaangelegenheden.

Publiciteit

Ook in deze verslagperiode is de BVD enkele keren in de publiciteit geweest. Telkens weer blijkt daarbij van vooroordelen tegen de Dienst. Als voorbeeld van tendentieuze berichtgeving moge worden genoemd het hoofdartikel in de Telegraaf van 2 september 1982 met de kop "BVD schadwt vriendin van Minister Van Mierlo".

In gevallen waarin dit werd verzocht verstrekte het Kabinet van de Dienst aan vertegenwoordigers van de media enige achtergrondinformatie omtrent aangelegenheden waarbij de Dienst was betrokken.

Naar aanleiding van een in de publiciteit gekomen benadering van een arts door de BVD heeft de Minister op 27 mei 1982 desgevraagd de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst schriftelijk zijn standpunt kenbaar gemaakt inzake het aanspreken door de BVD van vertrouwenspersonen in het algemeen en artsen in het bijzonder.

Gerechtelijke procedures

In de zaak Wilman vs. de Staat (actie tot schadevergoeding wegens onrechtmatige daad van de BVD) zal de landsadvocaat binnenkort concluderen voor dupliek.

Op 30 september 1982 zijn het Hoofd, een voormalig Hoofd en een operationeel medewerker van de Dienst als getuigen gehoord in het op verzoek van door de Rechtbank te 's-Gravenhag bevolen voorlopig getuigenverhoor inzake een beweerde schending van de privacy van verzoekers door de BVD.

Relaties met buitenlandse diensten

Op 27 en 28 april 1982 vond in Brussel de voorjaarsvergadering plaats van het NATO Special Committee, onder voorzitterschap van het Hoofd van de Dienst.

Het voorzitterschap van het NSC wordt per land telkens voor een jaar bekleed en strekt zich ook uit tot de werkgroepen en het Security Committee.

De voorzitter biedt tenslotte het jaarrapport aan de Nato-Raad aan.

De vergadering van de chefs van veiligheidsdiensten van negen West-europese landen vond plaats in Luxemburg op 12 en 13 mei 1982. Er vond een diepgaande discussie plaats over de onderwerpen subversie, terrorisme en spionage. Besloten werd de voorjaarsvergadering 1983 in Nederland te houden.

Medio juni 1982 brachten het Hoofd van de Dienst en de hoofdamtenaar belast met contacten met buitenlandse diensten een bezoek aan de Spaanse dienst.

Nu Spanje is toegetreden tot het Noord-Atlantische bondgenootschap, zal de Spaanse dienst ook gaan deelnemen aan het NATO Special Committee. Hierover werd uitvoerig met de leiding van deze Dienst gesproken.

In de laatste week van augustus vond in Zweden een bijeenkomst plaats met de Hoofden van de Scandinavische veiligheidsdiensten.

Met een tweetal hoofdamttenaren reisde het Hoofd van de Dienst deze zomer naar Washington DC voor de periodieke beraadslagingen met FBI en CIA; daarna reisde hij zelf door naar Canada voor een bezoek aan de RCMP en de daaronder -nog- ressorterende Security Service.

In september vond in Rome de negende europese cursus plaats, waaraan door twee cursisten van de Dienst werd deelgenomen. De Dienst leverde eveneens een vice-president.

Voor wat de regelmatig plaats vindende contacten met buitenlandse diensten betreft vallen geen bijzonderheden te vermelden.

DIRECTIE B

Communisme - Internationaal

De relaties van de CPN met de internationale communistische beweging en met name met de CPSU hebben uiteraard ook in deze verslagperiode de aandacht gehad. De ontwikkeling van de relatie tussen CPSU en CPN stagneerde in deze maanden opvallend, hetgeen vooral verband lijkt te houden met interne ontwikkelingen binnen de CPN. Solidariteit met de partijen van "het reëel bestaande socialisme" is voor sommige groepen in de CPN niet langer een vanzelfsprekende, uit ideologische motieven voortvloeiende aangelegenheid. In dit verband lijkt een recent bezoek aan de CPN van de CPSU-functionaris V. ZAGLADIN van betekenis. Bij verschillende gelegenheden is namelijk opgevallen dat de Russen op indirecte wijze trachten de discussies in de CPN op een voor hen voordelige wijze te beïnvloeden.

De relatie van de CPN met de CP van China ontwikkelt zich eveneens op merkwaardige wijze. Uit de geringe publiciteit rond het bezoek van CPN-voorzitter H. HOEKSTRA aan China kan worden afgeleid dat dit weinig succesvol is geweest. Een tegenbezoek - medio oktober 1982 - van een Chinese delegatie doet echter vermoeden dat de Chinezen toch waarde hechten aan de relaties met de CPN, vooral nu de betrekkingen tussen CPN en CPSU stagneren.

Communisme - Nationaal

CPN

De richtingenstrijd binnen de CPN wordt door de Dienst met aandacht gevolgd. Verschillende groeperingen in de CPN hebben de aanval op de marxistisch-leninistische ideologie ingezet. Naast de marxistische (economische) maatschappij analyse worden een feministische analyse en een "anti-kernwapen"-analyse geponeerd. Een reactie van orthodoxe zijde hierop is niet uitgebleven en verdere escalatie van de strijd lijkt onvermijdelijk.

Deze richtingenstrijd heeft nu al ernstige organisatorische gevolgen voor de CPN: de "gestaalde" activisten laten het afweten, waardoor met name de financiële positie van partij en krant moeilijker wordt. Niet uitgesloten is, dat tijdens de voorbereidingen op het komende CPN-congres de tegenstellingen zich verder zullen toespitsen, ook al tracht de partijleiding de gemoederen te kalmeren.

Trotskisme

Gebleken is, dat in de recentelijk aangekochte panden van een trotskistische mantelorganisatie - "Institut International de Recherche et de Formation pour Promouvoir le Socialisme Scientifique et Démocratique" - cursussen worden gegeven aan Westeuropese, Zuid-Oost-Aziatische en Latijns-Amerikaanse trotskisten. Daarnaast heeft men de opbouw van een uitgebreide bibliotheek, die Franse, Spaanse en Engels-talige werken moet gaan omvatten, ter hand genomen.

Beïnvloedingsprocessen

In de verslagperiode is in toenemende mate aandacht geschonken aan gecoördineerde pogingen tot heimelijke beïnvloeding van de meningsvorming in allerlei maatschappelijke organisaties hier te lande. De coöperatie op werkniveau tussen de betrokken afdelingen van C, B en SBP van de Dienst is in verband daarmee verbeterd. De aandacht was vooral geconcentreerd op de heimelijke beïnvloeding van vredesbewegingen, vakbonden, jongeren- en vrouwenorganisaties, waarbij veelal een gecoördineerd optreden valt waar te nemen van vertegenwoordigers van het nationale en internationale communisme.

De "Beweging"

In de afgelopen periode is gebleken, dat meer en meer leden van de verschillende geledingen van de "Beweging" (Krakers, Anti Kernenergie Beweging en Anti Militaristische Beweging) aan elkaars acties deelnemen. Het toepassen van de concepten "basisdemocratie" en "basis-autonomie" heeft het gebrek aan structuur kennelijk eerder doen toedan afnemen, hetgeen echter de effectiviteit van zowel massale acties (Lucky Luijk) als sabotage-acties door kleine groepjes (na "Petten") niet heeft verminderd.

Anti-Kernenergie Beweging (AKB)

Op het Pinksterkamp van de AKB bij Amelisweerd werden de transporten van radio-actief afval en de grote demonstratie bij Kalkar op 2 oktober 1982 tot voornaamste actiedoelen voor 1982 benoemd. Aangezien het gewelddadige gedeelte van de AKB - "materiaalgroepen" genaamd - steeds meer interesse kreeg voor de transporten en de plannen steeds gewelddadiger vormen aannamen, werd - gelijk bekend - besloten tot een onverwachte, geheim gehouden vervroeging van het transport. Het gevolg hiervan was dat de "materiaalgroepen" hun materialen - spijkerplanken, kraaietpoten, verfbommen en molotovcocktails - nog niet klaar hadden en dat slechts 4 à 500 actievoerders gemobiliseerd konden worden om menselijke blokkades te vormen. De hierdoor ontstane onlustgevoelens werden door een klein aantal kleine groepjes afgereageerd tijdens sabotage-acties tegen bij het transport betrokken bedrijven. Deze zogenaamde prikacties werden door de "Beweging" overwegend met instemming begroet.

De demonstratie bij Kalkar op 2 oktober 1982 liet een Nederlandse deelname van ca. 5.000 op een totaal van ca. 40.000 actievoerders zien. De demonstratie verliep in grote trekken, mede dankzij de uitgebreide voorzorgsmaatregelen van de autoriteiten, geweldloos en rustig. Uitzondering hierop vormden ca. 200 zeer gewelddadige actievoerders - onder wie een onbekend aantal Nederlanders - die de politie bij de kerncentrale bekogelden met stenen, verfbommen, vuurwerk en molotovcocktails.

Anti-Militaristische Beweging (AMB)

De voornaamste wapenfeiten van "Onkruid" in de verslagperiode waren: de bezettingen van een bunker van het Provinciaal Militair Commando Zeeland te Goes en een BB-bunker te Amsterdam. De eerste verliep succesvol, de tweede kon worden voorkomen.

In september publiceerde "Onkruid" een verzameling gegevens over o.a. het militaire apparaat in Nederland onder de titel "Een Wilde Wegwijzer". Personen in deze verzameling genoemd, werden nadien lastig gevallen.

Rechts-extremisme

Electoraal succes van de Centrumpartij

Bij de Tweede-Kamerverkiezingen 1982, waarbij de Centrumpartij met een kiezersaanhang van ruim 68.000 een zetel behaalde, bleek opnieuw dat de CP vooral in oude stadswijken van met name de grote steden haar grootste aanhang vindt. Opvallend was de uitslag in Rotterdam, waar de partij met ruim 12.000 stemmen uit de bus kwam. Aangezien een aanzienlijk deel van de CP-aanhang (46%) voorheen op linkse partijen stemde (aldus een onderzoek van Intromart) kan niet zonder meer worden gesteld dat hier sprake is van een herlevend fascisme. Het lijkt er eerder op dat sprake is van een oplevend racisme in de zin van extreem-nationalisme en op eigen belang gestoelde vreemdelingenafweer.

DIRECTIE C

Inlichtingen-activiteiten door de Sovjet-Unie

De belangstelling van de inlichtingendiensten van de Sovjet-Unie, het KGB en het (militaire) GRU, bleef in de verslagperiode ongewijzigd en gold derhalve vooral de terreinen politiek, defensie en wetenschap en techniek.

Verschillende KGB-officieren zijn op de Russische Ambassade geplaatst als medewerkers van de politieke afdeling en de pers-afdeling. Zij verkeren uit dien hoofde in de gelegenheid contact te onderhouden met Nederlandse functionarissen, politici en journalisten, van wie zij trachten informatie te verkrijgen en standpunten te vernemen inzake voor de Sovjet-Unie van belang zijnde aangelegenheden en aan wie zij informatie toespelen.

De Dienst tracht incidenteel via gesprekspartners van de KGB-officieren inzicht in hun activiteiten te verkrijgen.

Op de consulaire afdeling van de Sovjet-Ambassade is zowel het KGB als het GRU vertegenwoordigd. Van KGB zijde bestaat als steeds grote belangstelling voor in Nederland verblijvende (ex-)Russen, veelal personen die zich na een huwelijk met een Nederlander hier hebben gevestigd.

Men tracht deze lieden zoveel mogelijk onder eigen controle te brengen, onder meer door hen tijdens bezoeken aan de Sovjet-Unie uitgebreid te horen en wanneer zij daartoe mogelijkheden bieden, als geheime medewerkers aan te werven.

De vanuit het consulaat opererende veiligheidsofficier van het KGB toont ook een bepaalde interesse voor Nederlandse politie-functionarissen en medewerkers van Westerse ambassades bij wie men bindingen met een inlichtingendienst veronderstelt.

Zeer actief waren in deze periode KGB- en GRU-officieren, onder dek-mantel verbonden aan de Sovjetrussische Handelsvertegenwoordiging in Amsterdam, in hun pogingen wetenschappelijke en technische gegevens te verzamelen en goederen, vallend onder het Uitvoerbesluit Strategische Goederen te verkrijgen.

Aan deze activiteiten werd veelal aandacht besteed in samenwerking met de E.C.D..

Naar aanleiding van dergelijk onderzoek werden twee officieren van het GRU, die gepoogd hadden embargo-goederen te verkrijgen, tot personae non gratae verklaard. Als gevolg daarvan valt in Nederland op dit gebied een duidelijke terugval in de activiteit van de Russische inlichtingen-officieren te constateren.

Inlichtingen-activiteiten door de overige communistische landen

Polen

Het wetenschappelijk onderzoek en de daaruit voortvloeiende tastbare verworvenheden, met name op het gebied van de micro-electronica kunnen zich verheugen in de warme belangstelling van de Poolse inlichtingendiensten.

Recentelijk kon worden opgemerkt, dat ook de Poolse inlichtingendiensten in het kader van deze sinds enige tijd verhevigde interesse het vigerende Uitvoerbesluit Strategische Goederen trachten te ont-duiken.

De rol van de Poolse diplomatieke vertegenwoordiging hier te lande kan wat dit betreft moeilijk anders dan als explorerend en onder-steunend gezien worden.

Het geschetste fenomeen gaat evenwel geenszins ten koste van de in-spanningen in de richting van de "klassieke" doelgroep van de Poolse inlichtingendiensten, de Poolse emigratie in ons land, waarin de bemoeienis van de Poolse diplomatieke vertegenwoordiging overigens nog steeds zeer evident is.

Roemenië

Vastgesteld is, dat de Roemeense inlichtingendiensten in Nederland niet alleen in defensieve maar ook in offensieve zin actief zijn. Zij blijken vooral gericht te zijn op het terrein van Wetenschap en Techniek.

In dat verband heeft de Dienst in de afgelopen periode de bewegingen gevolgd van een hier geaccrediteerde Roemeense diplomaat. Veelal werkt men echter vanuit Roemenië met agenten.

D.D.R.

In de afgelopen periode is gebleken dat de Hauptverwaltung Auf-klärung (HVA) van het Ministerium für Staatssicherheit (MfS) onver-

minderd activiteiten tegen Nederland bedrijft. Er zijn aanwijzingen dat binnen de officiële DDR-vertegenwoordiging in ons land een inlichtingenresidentura in opbouw is. Inlichtingen-activiteiten vanuit de vertegenwoordiging zijn echter vooralsnog van voorbereidende en ondersteunende aard. Het zwaartepunt van de MfS-activiteiten ligt namelijk nog steeds in de DDR. Uit de grote aantallen Nederlanders die om uiteenlopende redenen het Oostblok bezoeken, recruteert het HVA haar agenten. Gerecruteerde agenten worden door medewerkers (runners en koeriers) van het MfS bezocht in Nederland of in een "derde land". De recrutering en begeleiding van agenten in en vanuit de DDR bemoeilijkt het onderkennen van de MfS-inlichtingenactiviteiten ten zeerste.

Bulgarije

In Nederland is thans, in navolging van onze buurlanden, een Nederlands-Bulgaarse vriendschapsvereniging opgericht. Naast de door Sofia gewenste versteviging van de relatie tussen beide landen, biedt deze vereniging de Bulgaren mogelijkheden tot het aanknopen van goede relaties met invloedrijke personen.

Door in Bulgarije druk uit te oefenen op familieleden van in Nederland verblijvende Bulgaren, wordt getracht het ledenbestand van de Bulgaarse kolonie-vereniging, die wordt gesteund door en onder controle staat van de Bulgaarse Ambassade, te vergroten.

De Bulgaarse inlichtingendienst richt haar belangstelling voornamelijk op Bulgaarse emigranten in Nederland; daarnaast toont zij belangstelling voor technische en wetenschappelijke informatie.

Terrorisme

P.L.O.: Ontwikkelingen na de Israelische inval in Libanon.

In de context van de gebeurtenissen in Libanon werd door de P.L.O. een diplomatisch offensief gestart met het doel bredere erkenning te verkrijgen.

De reizen van ARAFAT naar Rome en van en door Europa zijn niet zonder succes gebleven.

Verwacht wordt, dat de diplomatieke activiteiten van de P.L.O.-top in de richting van West-Europa zullen toenemen.

Aan een verandering van de Nederlandse houding ten opzichte van de P.L.O. wordt door de Palestijnse leiding een hoge prioriteit toegekend.

De verslagperiode heeft een opleving te zien gegeven van de activiteiten van Palestijnse splinterorganisaties, die niet tot de P.L.O. behoren. Tenminste voor een aantal in Europa gepleegde aanslagen zijn zij verantwoordelijk.

Palestijnen in Nederland.

Reakties op de Israelische inval in Libanon en de massamoorden in Sabra en Chatilla

De Israelische inval in Libanon en de moordpartijen in de Palestijnse kampen Sabra en Chatilla hebben ook in Nederland tot een aantal protestdemonstraties geleid.

Bezetting kantoor Arabische Liga.

Uit protest tegen de afzijdigheid van de Arabische lidstaten in het conflict tussen Israël en de Palestijnen werd op 10 juni het kantoor van de Arabische Liga te Den Haag door ongeveer 40 Arabieren voor enige uren bezet.

De "bezetting" vond plaats met toestemming van de directeur van de Arabische Liga.

Nieuwe structuur Palestijnse organisaties.

Voor het vertrek uit Beiroet werd door de P.L.O.-leiding een aantal besluiten genomen met betrekking tot de structuur binnen P.L.O.- en AL-FATAH-organisaties.

Deze besluiten hebben ook gevolgen voor de situatie in Nederland:

1. De organisaties van de P.L.O. en Al-FATAH in "derde landen" worden opgeheven.

In Nederland betekent dit de opheffing van het AL-FATAH-netwerk en de Palestijnse Vereniging in Nederland (P.V.N.).

De "opgeheven" AL-FATAH-structuur is echter tot dusverre nog wel actief gebleven onder leiding van

De P.V.N. zal waarschijnlijk als "belangenvereniging" blijven bestaan.

2. Bestaande P.L.O.-kantoren worden gehandhaafd; het aantal kantoren zal indien mogelijk, nog worden uitgebreid.

In het pand van de Arabische Liga te Den Haag is momenteel een kantoor ingericht, dat bemand wordt door de P.L.O.-vertegenwoordiger

Mogelijk zal binnenkort een zelfstandig kantoor worden gevestigd.

Er bestaan plannen voor de vestiging van een "Stichting Informatie Palestina" te Amsterdam.

3. Nieuwe Palestijnse organisaties zullen worden opgericht met een beperkt aantal uitsluitend jonge leden.

In Nederland zal dit hoogstwaarschijnlijk leiden tot de oprichting van een Palestijnse Studentenvereniging.

Armeense aanslag in Rotterdam.

Op 21 juli 1982 werd een aanslag gepleegd op de Turkse consul-generaal in Rotterdam. Deze bleef ongedeerd.

Een van de vier daders kon worden gearresteerd.

De verantwoordelijkheid voor de aktie werd geclaimd door het "Rode Armeense Leger", een organisatie die onlangs zou zijn opgericht en geen banden zou hebben met de grootste Armeense terreur-organisatie, het A.S.A.L.A.

Op 7 augustus 1982 vond een schietpartij plaats op het vliegveld Esenboga bij Ankara. Een van de Armeense daders zou een neef zijn van de in Rotterdam gearresteerde terrorist.

Kort voor de aanslag ontving de K.L.M.-vertegenwoordiging in Istanbul het bericht, dat een K.L.M.-toestel zou worden gekaapt.

Het is onzeker of deze aktie enig verband houdt met de arrestatie van de Armeniër in Rotterdam.

Botsing tussen Shah- en KHOMEINY-aanhangers in Rotterdam.

Medio augustus viel een gewonde bij een schietpartij in Rotterdam tussen Shah- en KHOMEINY-aanhangers.

Aangezien beide partijen medestanders uit Frankrijk of de B.R.D. te hulp zouden hebben groepen, werden aan de grenzen enige maatregelen getroffen.

Tot verdere gewelddadigheden is het echter niet gekomen.

Molukse aangelegenheden.

Schietpartijen te Assen.

In de nacht van 10 op 11 juni 1982 (exact vijf jaar na de beëindiging van de Molukse treinkaping bij De Punt, waarbij zes Molukkers het leven verloren), werd in Assen een politie-auto beschoten.

In verband met hun betrokkenheid bij deze aanslag werden nagenoeg alle leidende figuren van het MSK (Molukse Scholings Kollektief) gearresteerd.

Zeven van hen werden in oktober tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Anti Indonesië-aktiviteiten van de R.M.S.

In samenwerking met West-Papoea's, Oost-Timorezen en Atjehers ontplooit de R.M.S.-leiding een aantal aktiviteiten in het buitenland die gericht zijn tegen het "neokolonialistische" beleid van de Indonesische Regering.

Onder andere zou Ir. MANUSAMA in een brief aan de secretaris van de "Vierde Commissie" van de V.N. om een hearing verzocht hebben.

In het kader van een medio 1983 in Nederland te houden "RUSSELL"-tribunaal over de onderdrukking van minderheden in en door Indonesië is men aan Molukse zijde momenteel druk doende een internationale informatiecampagne op te zetten.

DAFDELING D
*****

Beveiligingsadviezen.

In deze verslagperiode werd wederom een groot aantal beveiligingsadviezen uitgebracht aan hogere en lagere overheidsinstanties, aan bedrijven betrokken bij de uitvoering van geclassificeerde defensieopdrachten en bedrijven van vitaal belang voor het in stand houden van het maatschappelijk leven. De verstrekte adviezen hadden betrekking op aspecten van organisatorische, materiële, technische en personele beveiliging.

Meermalen was bij de Dienst beschikbaar gekomen informatie omtrent voorgenomen akties van politiek extreem gemotiveerde groeperingen contra beveiligde objecten, aanleiding om de betrokken beveiligingsfunktionarissen te adviseren maatregelen te treffen om tot een adequate (tijdelijke) aanpassing van de beveiligingssituatie te komen.

Computerbeveiliging

De werkzaamheden van de Hoofdafdeling D in de interdepartementale Stuurgroep Voorschriften Computerbeveiliging verkeren in de afrondende fase. Het voorschrift voor de beveiliging van persoonsgegevens, verwerkt en opgeslagen in geautomatiseerde gegevensverwerkende systemen bij de Rijksoverheid trad op 16 juli 1982 als "aanwijzing" ten behoeve van de Rijksdienst in werking.

De Hoofdafdeling D levert in adviserende zin haar bijdrage op het terrein van de computerbeveiliging met name bij de toepassing van de betreffende voorschriften in de praktijk.

NAVO/WEU-beveiliging.

Wederom werd veel aandacht besteed aan de werkzaamheden voortvloeiend uit de door de Minister van Binnenlandse Zaken als National Security Authority aan de BVD gedelegeerde taken met betrekking tot de NAVO/WEU-beveiliging.

Controles werden uitgevoerd op de naleving van de internationaal overeengekomen beveiligingsmaatregelen. Intensief waren de werkzaamheden verband houdend met het in stand houden van een goede personele beveiliging.

Een bij de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij NAVO te Brussel gehouden inspectie leidde tot de conclusie dat, mede dankzij de invoering van een NATO-secret voortgangscontrole - en registratiesysteem per 1 januari 1981, goeddeels wordt voldaan aan de te stellen eisen.

Veiligheidsonderzoeken.

De uitvoering van de taken op het terrein van het instellen van veiligheidsonderzoeken naar personen die in aanmerking komen voor vervulling van een vertrouwensfunctie, kregen onverminderd grote aandacht.

Ook in deze verslagperiode werd een actieve bijdrage geleverd in de werkzaamheden van de Permanente Commissie Vertrouwensfuncties (PCV) en de Commissie Herziening Beveiligingsvoorschrift. In de contacten met de departementale beveiligingsambtenaren werd bij voorduring en niet zonder succes gepleit voor een verdere beperking van het aantal vertrouwensfuncties. Bij enkele departementen kon op verantwoorde wijze een voorgenomen uitbreiding van het aantal vertrouwensfuncties worden tegen gegaan.

Vorming.

In het kader van haar beveiligingsbevorderende taak organiseerde de Hoofdafdeling D opnieuw informatieve bijeenkomsten ten behoeve van beveiligingsambtenaren bij de Overheid en beveiligingsinspecteurs uit het bedrijfsleven. Met verschillende categorieën Vertrouwensfunctionarissen werden gesprekken gehouden ter bevordering van de beveiligingszin.

HOOFDAFDELING E

Afdeling Opleiding en Vorming.

Overeenkomstig de bepalingen van het Reglement Opleidingen en Examens B.V.D. zijn in deze verslagperiode georganiseerd:

- twee Basis cursussen Extern, ten behoeve van personeelsleden van de Verbindingen van de Dienst belast met het eigenlijke inlichtingen-dienstwerk;
- twee Praktijk cursussen Extern, ten behoeve van de hiervoren bedoelde functionarissen, die de examens van de eerdergenoemde Basis cursussen met goed gevolg hebben afgelegd;
- een Observatie cursus voor personeelsleden van eigen Dienst;
- een informatie cursus voor daarvoor in aanmerking komende personeelsleden van de Verbindingen van de Dienst en één medewerker van de Dienst.

Chef en docenten van de afdeling zijn bij verschillende opleidingsinstituten van de politie en de krijgsmacht als gastspreker opgetreden. Verder werden enkele lezingen verzorgd voor functionarissen belast met vreemdelingenzaken, alsmede voor ambtenaren van Gemeente- en Rijkspoliti

Aan het talenpracticum werden, voor zowel Engels als Frans, primaire cursussen gehouden, met de respectievelijk daaraan verbonden herhalingscursussen.

Afdeling Onderzoeken.

Aan de houding van het publiek en officiële instanties ten opzichte van de B.V.D. zijn geen opmerkelijke veranderingen geconstateerd.

Afdeling Observatie.

De afgelopen zes maanden hebben zich op het vlak van deze afdeling vooral gekenmerkt door oefening en vernieuwing. Nieuwe communicatie- en volgmethodeën werden uitgebreid beproefd. Als zeer positief werd hierbij de samenwerking met de Dienst Luchtvaart van de Rijkspolitie ervaren.

Bij de normale werkzaamheden lag ook in deze periode weer het accent op het volgen en observeren van personen die verdacht worden van inlichtingenactiviteiten gericht tegen ons land en onze bondgenoten. De samenwerking, nationaal met de korpsen van Rijkspolitie en Gemeentepolitie en Marechaussee en internationaal met observatieteams van bevriende diensten vooral aan onze zuid- en oostgrens verliep zonder wanklanken.

Bureau Vertalingen en Uitwerking.

Door dit bureau werd verschillende malen bijstand verleend in het bijzonder in verband met gewelddadig politiek activisme. Het bureau leverde tolken o.a. in verband met de bezetting van de Poolse ambassade in Bern.

AFDELING G

De automatiseringsontwikkelingen van de laatste tijd worden gekenmerkt door consolidatie van de gerealiseerde systemen, gepaard gaande met

versterking in de sfeer van de voor ontwikkeling en produktie benodigde middelen aan mankracht, apparatuur en programmatuur:

- het (te geringe) personele draagvlak van de afdeling is versterkt met een Chef Produktie, een Systeemontwerper en een Systeemingenieur
- de verouderde IBM-terminals zijn vervangen door nieuwe ergonomisch betere apparatuur van een andere leverancier
- enkele programmatuurpakketten zijn aangeschaft ter verbetering van de produktiebesturing en als hulpmiddel bij programma ontwikkeling.

Intussen wordt stap voor stap het gebruik van computerondersteunde tekstverwerking, waarvoor een programmapakket is aangeschaft, bij verschillende dienstonderdelen geïntroduceerd.

Wat ontwikkelingen van de verschillende projecten betreft kan worden vermeld, dat

- een nieuw bestand met persoonsgegevens in de sfeer van de Heimelijke Politieke Beïnvloeding is opgezet,
- voor het project postregistratie en voor een systeem ter ondersteuning van het contra-inlichtingenwerk de ideëenvorming en de voorbereiding van de systeemontwikkeling is voortgezet,
- de administratie van veiligheidsonderzoeken ten behoeve van de Marine Inlichtingen Dienst geheel is geautomatiseerd,
- de ontwikkeling van de geautomatiseerde administratie van de overige veiligheidsonderzoeken na enige stagnatie nu voortvarend wordt voortgezet.

HOOFDAFDELING TECHNISCHE DIENST

Bureau Verbindingen.

Radio Inlichtingen.

Een aanvang is gemaakt met de analyse van (agenten)-uitzendingen verzorgd door de Cubaanse Inlichtingen Dienst.

Na overleg met zusterdiensten is het vermoeden gerezen dat ook ondersteuning wordt gegeven aan terreurorganisaties.

De afspraken met de Franse zusterdienst hebben geresulteerd in bilaterale uitwisseling van interceptie-resultaten. Aan beide kanten wordt deze uitwisseling als zeer nuttig ervaren.

Logistieke maatregelen tot instandhouding van het nationale HF-peilnet zijn op het laatste moment getroffen, waardoor het peilnet in ieder geval nog een aantal jaren zal kunnen blijven functioneren. Het oorspronkelijke vernieuwingsplan (HOFNAR) wordt qua opzet gewijzigd. Verdergaande studie betreffende het interservice-gedeelte van dit project is noodzakelijk.

De inpassing van de RIC in het CVIN met naamswijziging tot Verbindingsinlichtingen Commissie (VIC) heeft z'n beslag gekregen. Aangezien de KL nog steeds geen secretaris voor dit gremium heeft geleverd wordt het secretariaat nog steeds waargenomen door het hoofd van het Bureau Verbindingen.

AFDELING PERSONEEL
*****

In het kader van de werkzaamheden van de afdeling PZ wordt thans in het bijzonder aandacht besteed aan:

- de invoering van de Arbeidsomstandighedenwet;
- de invoering van de zgn. "Dienstcommissie Nieuwe Stijl", en
- de invoering van het nieuwe B.B.R.A.

Bij de nadere uitwerking van deze wettelijke regelingen worden het specifieke karakter van de Dienst en de bijzondere regeling van de rechtspositie van de BVD-functionaris nadrukkelijk mede in de beschouwing betrokken.

Een overzicht van personeelsmutaties in de verslagperiode gaat als bijlage hierbij.

PERSONEELSMUTATIES

1-4-1982

1-10-1982

1. Afvloeiingen

<u>Reden</u>	<u>Mannen</u>				<u>Vrouwen</u>				<u>Totaal</u>			
	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>
f.l.o.	-	1	3	4	-	3	-	3	-	4	3	7
eigen verzoek	-	1	-	1	7	7	-	14	7	8	-	15
inval.pensioen	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	1
afl. contract	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
overleden	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
	-	2	4	6	8	10	-	18	8	12	4	24

2. Indiensttredingen

<u>Mannen</u>				<u>Vrouwen</u>				<u>Totaal</u>			
<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>
4	2	-	6	5	3	-	8	9	5	-	14

Gedeeltelijke dagtaak: 54 vrouwen

's-Gravenhage, oktober 1982
YC.

bijl. van bijl. KAX 1640628 d.d. 5-11-82